

Издаван суботом  
АДМИНИСТРАЦИЈА ЛИСТА  
НАЛАЗИ СЕ  
У ШТАМПАРИЈИ „ВОД“  
ЦЕТИЊЕ

# ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР  
РЕКОВИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ  
ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА  
БРОЈ 64  
ПОЈЕДИНИ БРОЈ ЛИ. 1—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

## Наша ријеч

Рекли смо већ, да је овдје у Црној Гори била духовна школа наше нације. Не само то, него је овдје била конструктивна школа наше државе и легло јунака и људи. А што данас видимо: рушење и једне и друге школе и то од оних који треба да буду наследни учитељи у тој школи.

Било је тешких дана у нашој историји и раније, али тешки и судбоноснији од ових данашњих није било, јер наша кућа није горела изнутра него споља; било је мучеништва, али прекалено наше срце и очеличена наша душа знали су та мучеништва пребродити. Знали се од кога страдамо и зашто страдамо. Страдали смо од насилника на вјеру нашу, на отаџбину на нацију нашу... А ко нам је данас насилник на све то и од једног родства прави дасе?

Насилник је: крв наше крви, суза наше сузе, уздицања, залуду, нашег јуначког јата. Умјесто да се Црна Гора и наш народ поносе са својом омладином и да ова буде наследник наших идеала и заточник наше нације, као што је то црногорска омладина увијек била, и као што су то омладине свих других народа — ми је најжалост видимо огрезлу у крви, видимо је целатом свога светског народа, своје мање отаџбине. Умјесто, да се у тешким данима стави у службу свога народа и конструктивним радом помогне му, да са што мање потреса преброди ову духовну и материјалну кризу, наша омладина тргла је зарђалу пушку и убија, не само најбољег и најпаметнијег оккупатора за кога ратна историја зна, него ствара душевну пустош и страшу разврат, сије смрт, глад и лелек и тим иде свјесно на руку нашим непријатељима.

Неколико скитница са чинувском образином, прогнатих од свога народа, натурило се за вође наше омладине те ова по плану тих скитница исмијав традицију нашу поносу и руга се нашим светињама; проповиједа кривоклјетство, блуд, а дјеци непштоване родитеља. Тако Црну Гору доведоше до ивице пропасти а наш народни опстанак у питање. Доста смо бугали, доста мигровали и на образ гледали тој банди безумника. Више не можемо, јер би смо били одговорни пред Богом, народом и историјом. Од данас, не по Христавој: ко тебе конамен, ти христељбо, него: око за око, зуб за зуб, само ако не хтједну на наш позив доћи кућама покајани и не хтједу издати нам барјакате данашњих рушевина, па како им народ пресуди.

На ову нашу одлуку гоним нас категорички императив: црногорска сиротиња, огољела и поски-

## НАЦИОНАЛНИ ФРОНТ ЗБОРОВИ И РЕЗОЛУЦИЈЕ

Послије великог народног Збора одржан је низ зборови и донешене су значајне резолуције

12 овог мјесца у 15 часова одржан је други скуп активних и резервних официра и подофицира у позоришту „Зетски Дом“.

Г. Благо Ђукановић, генерал у пензији изложио је скупу страховито стање у коме се данас налази Црна Гора, узроком анархистичких подвига г. з.в. комуниста, које предводи Јеврејин Моша Пијада. Г. Ђукановић је нагласио: да је умомло Гувернера Црне Горе Њ. Е. Пиришо-Биролли, да дозволи да Црногорци предузму са своје стране све, како би залутале синове нашега народа мирним путем вратили својим домовима — у противном, т. ј. не хтједну ли преста-ти са злочинствима, да се противу њих поведе оружана акција. Скуп је једногласно повјерио спровођење акције г. генералу Ђукановићу и овластио га, да сам избе-

## КРАТКИ ПОДЦИНИ

Прознати витез и војсковођа, ју-го је поштом и лично и предлажао да душевни бол гледајући свој народ, који сваком даном све више пропада... Поручивао је, преговарао, писао, молио и преклињао да се смири — али све узалуд! — Тонуо је у своје дубоке мисли тако, да често није осјећао присуство најбољег пријатеља... Његово племенито срце није тражило ни кап крви црногорске...

Али, када се није помогло, а цијелокупан наш народ дошао у питању: бити или не бити — про-буди се у њему стари витез. Одбаци све предрасуде и јенку као рањен лав: Напријед за спас на-рода. На његов глас похита се са свих страна дивни катунски сој, потомци својих слазних предака, и други родољубиви Црногорци.

Његов барјак, данас већ као олуја прелазни из села до села и доноси здрав и спас сваком че-ститом брату Црногорцу.

Само напријед, Крсто Поповићу! На родољубивом путу твојем, твојих сарадника и твога одреда, прате те наше најбешче жеље, да што прије и за народ што кори-сније постигнеш себи постављени циљ: мир и поредак у намуњеној Црној Гори.

тана, сирочад остављена без за-штите; десетине хиљада избјегли-ца без куће и огњишта, које се, голе и босе скитају од немира до недрага — гоне нас на овај корак сви страдалници за чист и сло-боду, чији вапаји већ до неба до-пиру, гоним нас прошлост и будућ-ност Црне Горе и нашега народа.

Н.

ре чланове акционог одбора. Као команданти сектора одобрени су од скупа бригадир Крсто Поповић и пуковник Бајо Станишић, који већ спроводе акцију на терену.

## ЗБОР РИЈЕЧКЕ НАХИЈЕ

Припадници ријечке Нахије, на-стањени на Цетињу, или се ту привре-мено налазе, састанли су се у врло импозантном броју у сали биоскопа „Европа“. Велика биоскопска сала би-ла је премалена, да прими све оне који су били дошли, да се на овом састан-ку договоре о мјерама, које би се мо-гле предузети, да се у овој нахији поврати ред и мир.

Збор је отворио у присутности ита-лијанских власти, г. Стево Јовићевић, овд. трговац, који је присутницима об-јаснио циљ састанка, и замолио их, да саслушају написану резолуцију, коју је он лично од стране пријатеља са-ставио и који се резолуција имала до-стићи до оних у Цетињу. У резолуцији се налазила и ове синовне ове на-хије, да се одмах крете својим ође-њима, дама угађају, да се ни јед-ном неће доћи до не буде одговара-за злочина, ништа десити, прего-говљавати, логично, да злочинци и и-начне нема мјеста у друштвеној за-једници.

Припадници Ријечке нахије настанџени на Цетињу позивају:

1) Да се одмах заведе у Цетињу ко-мунистички пропагандом да се врате својим домовима и својим пословима;

2) Изјављујемо да ћемо све учинити, да ниједан од оних који се буде одмах поврати својој кући, и предао своје оржје, не буде узет на одговорност, ако није починио злочин;

3) Као браћа браћи, упућујемо вам овај посљедњи позив и преклињамо вас, да се истом безумно олазо-жете, и да се јединити са вама пре-кине са прозивањем брзатске крви, па-љењем сиротинских домова и потпу-ним уништавањем нашега краја.

Мир, ред и рад омогућити нам да сачекамо исход рата, који ће ријешити и нашу судбину, као и цијеле зем-љине кугле.

По овлашћењу присутних сто-педесет грађана Ријечке нахије потписује: Цетиње, 10 марта 1942 г.

За Цеклија: Стево Јовићевић, с. р.; За Љубо-вића: Станко Прла, с. р.; За Доброско Село: Швајо Ј. Филиповић, с. р.; За Косијере: Јоко Рајковић, с. р.

## ЗБОР ЦРМНИЧКЕ НАХИЈЕ

И припадници Црмничке нахије, на-стањени на Цетињу, такође су имали свој састанак који је исто тако био бројно посјећен. И на овом збору, до-нијета је резолуција, која би се имала доставити оцијема у шуми, најближим путем. Текст ове резолуције, истовет-не је скоро резолуцији Ријечке нахије.

## ИЗ РИЈЕКЕ ЦРНОЈЕВИЋА

У сриједу 11 о. м. одржан је овдје у Ријеци Црнојевића национални Збор који је био врло добро посјећен.

Са Ријеке и околиних села испуни-се маса на риви Краљиче Милене. Збор је отворио г. Петар Пејовић за-ступник претседника општине, и од-мах дао ријеч г. Петру Петровићу, ор-ганизатору збора који је у свом ду-

## КРИТИЧКИ ОСВРТ НА КОМУНИЗАМ

Комунисти са својом философijом и праксом покушавају да успоставе стање „људског живота“, како је било двадесет вјекова назд, пред појавом хришћанства. Промјениле су се само улоге, положаји, а суштина је остала без промјене. Пролетери у комуни-стичком рају азуимају пребраних по-ложај госпде. Прије су у незнабо-жачком свијету богаташи одрицали људско достојанство, код богатих и свих других стајежа. Прије је мате-ријалном животу био подчињен ду-ховни живот, а сада комунисти отво-рено проповиједају своје материјали-стичке погледе без Бога, без душе, без слободе, без морала. Они све приносе на жртву радничкој држави у којој ће владати потпуни деспотиз-ам у љему, потпуно тлачење људске личности, обраћање човека у машини-ни послушно безправно оруђе соци-јалне општине. Ове парале јасно говоре да и до сада незнабожачки погледи проциру у савремену филосо-фију економског и социјалног учења.

У савременом комунизму влада Марк-систички правац. Марксизам стоји на темељу економског материјализма, који одриче све непролазне духовне вред-ности. Марксизам је непријатељ сваке идеје и идеологије, непријатељ „пси-хике“. Потпуно је разумљиво што шта више те идеје једнакости, братства и слободе које је социјализам био при-лио под утицајем француске филосо-фије 18 вјека потпуно су изгубиле под начелима економског материјали-зма. Једнакост... Но каква једнакост може бити тамо гдје се као идеал јавља диктатура једнога стајежа над свима другим стајежима у држави? Братство. Но какво је то братство; када се објављује рат свима бурж-ија, међу којима многи, узгред буди речено, живе сиромашније од небурж-ија. Како је то братство, кад по-кретним начелом у борби ка путу дик-татури пролетаријата за комуниз-м не служи нужа и невоља него осјећај мржње, зависти и негодовања. Или: само борба и то борба неможна. Треба помагати свему, говоре кому-нисти, што може да распадне револу-ционарну вољу, свему што утврђује у пролетаријату свијест његове стаљење разлике са буржвазним свијетом, свему што гаји мржњу к томе свијету и његовим претставницима. Каква тамо може бити слобода; када је стављен печат мучања на цијелу штампу других стајежа, када се насилем заузимају туђа имања, туђи домови, када пу-шчана арна и камене зајевљују ријеци ујебена, када се већ иде брзатска крв.

— Наставак на 2. страни —

гом, темпераментном говору мачно сва неједна починена од крваве комуни-стичке руке, њихову предисторију као и њихове посљедице. Сви су гај го-вор примили са атакшамом, а оваш-јама Краљу, Краљичи и националној Црној Гори, није било краја.

Са збора су сви корпоративно оти-шли у двор блаженопочившег Краља Николе, гдје се сала налази Команда мјеста. Ту их је г. Командант мјеста, мајор Салваторе Спалтери са груп-ном госпде официра најубавије дочекао, одржавши говор у ком је величао Црногорце и њихове заслуге пред историјом, а нарочито за Рије-ке владаване Краља Николе. Послије тога се је збор развијао са заклетвом да ће се борити против заједничког зла — комунизма — до посљедње капи своје крви. *Локен*

— Наставак са 1-ве стране —

Пита се како комунисти уређују своје узајамне одношаје? Породице код њих нема и не може бити. Дјеца се морају одузети од родитеља, учити и васпитавати у комунистичким установама. На овај начин дјеца неће знати своје родитеље, ни родитељи своју дјецу. Родитељски осјећаји и осјећаја синови морају бити отровани ради угађања „Молуху“ названом комунистичко друштво.

Седму заповијед, која им смета на слободу, комунисти су избрисали и проповиједају слободну љубав. Брак је приватни уговор који се никога не тиче. Као дивље личности закључе међу собом савез, па се разочарају једно у друго нико им не мора сметати да се развију кад то желе. Комунистичка етика проповиједа на мјесто љубави — мржњу. Убијајте богате, свештенство бацајте у ватру, рушите храмове. На мјесто смирености, гордост и презрење других људи који нијесу комунисти. Људе они признају у толико, у колико они служе као фундамент за њихов угодан живот. Узадрљивост је по њиховом празна ријеч. Зашто, говоре они, да се уздржавају и себе лишавају задовољства? Зато треба дати потпуну слободу и простор порочним страстима и жељама. Комунистичка етика не признаје закљетке, а њоме се користи као оруђем у борби против својих непријатеља. Правичност је обавезна према друговима комунистима, а не према непријатељима некомунистима.

Са оваким моралом не може се уредити благостање у људском друштву што се види из следећег примјера: Социјалиста Вернер отворио је шtamпарии. Узео је раднике свјесне поштотетере, „Бар ви господо, нећете поштотетери као ти буржуји, ја немам парцијел. Никакве неће бити. На свијест. У недељу ћете сваки добијати по 30 марка“. И шта је било? Ти поштени комунисти довели су се да изразе у вредности по 1/4 марку док међутим сваки је добио по 30 марка. А кад им је сопствени шtamпарии познито пријетило да су мало радили одмах се подига обична вика: „Одрешите се старог свијета, доље проклети буржуји“. И тако комунисти заборавају то, да питање о материјалном благостању сваког човјека и цијелог народа зависи од степена развоја у њему правог моралног живота.

Комунисти маштају, да кад буде уништена приватна својина, тада у друштву неће бити крађа, убистава и мржње. Но комунисти једнако заборавају стварност. У језунтској Паравгазској републици приватне својине било је, крађа је постојала. Побуде к свађи наћи ће се и при осутству приватне својине нпр. љубомора, узврата части, зар ће они исцезнути кад не буде приватне својине. А међутим колико алог њих буди убистава и укажних неспоразума.

Комунизам одриче право на приватну својину. По његовом учину свима трговачко-индустриским предузећима до обрађивања земље закључено треба да руководи и управља друштво. Но овдје ће бити потпуно депотизам у свему; потпуно тлачења људске личности, претварање човјека у машину или потпуно бесправно оруђе социјалне општине. Према наведеном комунизам је несумњиво ропство.

Но ми знамо да је слобода душа живота, украс човјеков, то што човјека чини људском, а не обичним предметом. Без слободе нема личности, неха и не може бити никакве стварне, разумне људске дјелатности. Слобода је потребита човјеку како у области мисли и морала, тако и у области његових економских одношаја. Слободном човјеку је потребита и приватна својина, у којој је само могућ лични интерес радника, то је најачка побуда да побољшање живота и продуктивности дјелатности човјекова. А пошто је лична права приватне својине, права распоређивања над собом, он није више слободан човјек него ствар, он је роб, који је

## Вандализам и садизам

Све што људска машта може замислити, наравно у домену човјека, — све што смо до сада написали, иако језиво, страшно и одвратно, није ни блиједа слика онога што смо дознали, из сигурног врела и из оригиналних докумената, која нам стоје на расположењу, са печатом и потписом. Наши комунисти, — краваји гадови, без вјере, Бога и морала, без човјечанских осјећаја, без икакве братске и родбинске споне, без осјећања чисти и без достојанства човјека, купују своје погане главе, — не у крв братску, — јер они браће немају, — већ у крв црногорског народа, — дјече, жена и старца, попова, калуђера и испосника; баба и одојчади — све једно! Они траже и пију крв честитих грађана и свега што је национално. Они су пали испод обичне, дивље и крволочне животиње, — у болесни садизам, који налази задовољство и душевно уживање у мучењу своје жртве! — Дивља звијер зна да му је уграбљена жртва оброк за одржање живота. Наши комунисти у својој бестигности, пали су, културно и хумано испод сваке животиње! — То су авети, вукодлаци и вјештице у људском облику, које се рађају једва једном у хиљаду година!

Образ нам мора погресити и смрзнати сва крв у жилама ако их назовемо својом браћом и својим женома! — То су дјечурчади, црно-жути, бела стварна, недонорна, надбеглаца морала, неспоричада, Моства дјечурча! — Немају обичаја, никакве ни крвни ни духовне везе са црногорским народом!

Исламски фанатик Хаџи-Бекташ имао је милости за нашу хришћанску дјецу. Знао је да на младост остаје будућност. Зато хришћанску дјецу није уништавао; он их је купио, хранио и њивео; од њих је створио најбољу турску војску — Јаничаре, који су били страх и трепет за пола Европе.

Наши комунисти напали су нарочито задовољство да преколу обичним бријачем, и да се окупају у крв четири сина судије Минића у Колашину од којих најстарији није имао ни 15 година!

У борбама за људи гинули још од најстаријих времена. Противници свих раса и свих народа имали

приморан све да ради по туђој наредби. Овдје је особито важно то, да се чланови комунистичке општине не покоравају слободно својој депотској управи него принудно, као мало које у великој сложеној машини. Такав механички поглед на човјека, јесте производ општег комунистичког учења. Извјесно је да у основи комунизма лежи материјалистичко схватање без Бога, без душе, без слободе, без морала. Разумије се на оваквим начелима не може се створити друштвено благостање. Гдје нема слободе, гдје нема идеје дужности, тамо могу бити само робови готови да у сваки одлучни момент испуне грабљење тежње разарити, опљачкати или по савременом експроприрати. Такав је општи закон душе човјекове кад она изгуби вјеру уједно са тим губи се уопште и њено достојанство, слаби њена осјетљивост према добру и правди и у човјеку почну поступно преоблађивати чисто животински инстинкти.

М. Р.

су милости и поштовања према својим противнику. Сарањивали су га сами или дали дозволу противничком табору или родбини да мртвога сарани.

Наши комунисти побали су у Колашину 264 националисте; међу њима знатан број жена, дјече и старца. О некој сарани или поштовању мртвог није се могло ни говорити. Бадили су их све заједно у једну отворену руну а више рупе поставили таблу са натписом: „Псеће гробље!“

О, људи! Зар још неко има образа, зар се не стиди да овако аветински настројене садисте назове својим синовима?! — Ко год још има милости или симпатија према оваквим крволочима, ми ћемо му даши слободан пут преко капије, — нека иде код њих. Тамо ћемо се наћи!... Међу нама нема му опшанка.

Стари Јаничари, па и дивљи афрички народи, имали су милости бар према женама. Њих су штећели као слаби пол, из обзира достојанства мужјака, — као објекат мушког задовољства, и као њиву за одржање човјека! Догодило се у Африци, да по неко поједе своју или туђу жену! То се ипак не може такче гледишта можда и општати! Натерала га је гледишта и свој другу звијер — пошто је она још једномодржања! — Ваљда је она још уништила за голубе, из свистичких нагона, него и њене потребе!...

Наши комунисти стоје испод тих дивљака. Поред многих и крвавих злочина, убили су Мируну, ћерку Минташа Јовановића из Косовог Луга, у њену кућу, поред отвореног огњишта, прихватила њенота оца и мајке. Мртва је пала, главом у отворено огњиште. Ватра јој је захватила главу. Садисти и вјештице који су је убили, нијесу дозволили њеним родитељима да своје мртво дијете извуку из ватре. Са уживањем су гледали њено пржење и удисали мирис људског печена!...

Стари Турци знали су одрубити главу своје неповољном противнику, ножем или сабљом. Знали су га убити из пушке, набити на колац и бацити на оштре ченгеле, — то ипак то је хумана смрт према садизму наших комуниста. —

Тома Кршину, адвоката; Босилку, ћерку Станоја Беговића; Воја Минића, трговца из Данилова града и многе друге знане и незнане, бадили су живе у дубоку јаму. Тамо су, можда, многи нестретници умрели данима и ноћима, рањени, — беспомоћно и полако... Јама код села Богиневића већ је скоро пуна живих-сарањених! — Колико има других сличних јама?

Драгиша Ивановић, политички комесар из Куча, убио је у селу Момче два брата Рашиновића, Милована и Војина и њихову рођену сестру. Свукао их је голе, па је од мртвога брата и сестре направно порнографски слику! — Тај крвни комесар убио је своју закониту жену, да би се могао ожени својом рођеном сестром од

ујака, ћерком Петра Јованова Поповића из Куча! —

Комунисти су упали у кућу Ђура Зекова Јововића, старог и честитог старца од 70 година, ухватили су њега, његова три сина, Николу, Шћепана и Тока, и њихове три жене. На очиглед старога Ђура убили су му сва три сина и дјевоје снахе, а затим и њега са-мога.

Комунисти су дошли у манастир Острог, са намером да изнесу и на ламачу спале живот св. Василија, — који, како они кажу, за-гуљује народ! — Баш као Синан-паша се. Саву на Врачару код Београда!

Архимандрит Леонтије Митровић, добри пастир и честити Србин, уз помоћ околних сељака, супротставио се намјери комуниста, којом приликом је рањен и часни отац Никодим Поповић, јеромонах. Комунисти нијесу могли опростити оцу Леонтију, зато су га вребали, и када је, као добар домаћин изашао да обине манастирско имање, — заробили су га и одвели са собом.

Наш честити отац Леонтије, дугогодишњи чувар највеће наше светиње, — наш крштин Приморца, — можда сада већ труне у неку од познатих јама?!

Колико су у својој крволочности наши комунисти далеко отишли јасно ће вам бити када прочитате ову њихову оригиналну наредбу.

Петокрака звјезда  
(грд)  
Народно ослоб. Партизан. Баталона  
„Бјелица Павле“  
Бр. св.  
15-11-1942 год.

Штабу косоволушког парт. Баталона. У вези са ситуацијом која је настала, а која је критична, одмах ликвидирајте пету колону. Ту морате бити одлучни и брзи, јер свако оклијевање може бити катастрофално и може нас се гадно осветити, јер ако не будемо ми њих убијали, они ће нас. То сте требали и до сада урадити, а што нијесте. У том циљу створите једну ударну јединицу, која ће извршити тај задатак одмах вечерас.

У колико би наишла чета из Ловњенског одреда упутите је на штаб Јеленачког баталона. Бубуља.

Појачајте будућност према петом колони, држите јединице на окупу и не дозволите да падну под утицај пете колоне и да се развију. У колико се неко појави да говори одмах поступите по најкраћем поступку — стријељањем.

Смрт фашизму — слобода народу!

Политички комесар  
Ђуро  
Штаб Нар. Ослоб. Партизанског  
Баталона  
„Бјелица Павле“  
у средњи петокрака звјезда

Дали знате ко је овај крвни комесар Ђуро? Нико други него Ђуро Чагаровић, зидар, познати пијаниша и пропахшица, кога многи од вас познају са Цетина. Подгорице и Данилова града. Али, какав је да је, на основу ове његове наредбе од 15-11-1942 год. осуђено је на смрт само у општини Косоволушкој 211 лица, од којих је велики број и побијен.



## РАТНА СИТУАЦИЈА

И ове седмице ситуација на источном европском ратишту и у Африци остала је иста, са неважним промјенама.

Бољшевици чине све напоре сјеверно-источно од Ђапе, на Доњем и на јужном фронту, да би се дочепао погоднијих стратегијских положаја, али им то не полази за руком, услед јаких противуспонада немачког пјешадије и авијације. Да би попунили празнине у редовима своје војске, бољшевици регрутују сада и жене, које ће у позадину замијенили мушкарце, а све одашчили на фронт. На другим секторима источног фронта, покретни рат се претвара у позициони. Петроград ћути као да је замијенио. Пријекује се ујакрбило у позадини њемачког фронта, а на горњој Волги концентрација руских снага, што доказује да се и Руси и Ђемци спремају за одлучну битку чим се за то вријеме укаже.

На Либијском фронту у Африци ограничена дјелатност на земљи и у ваздуху услед рђавог времена које онамо влада.

Главни стан јапанских империјалних снага последњих дана је кратак у својим ратним извјештајима, ма да јапанске снаге продире и даље у Бирману. То нам потврђује и лондонски "Ратер", који каже да су Јапанци пробили одбрамбени линију Енглева и прешли средишњи и доњи ток ријеке Сантага и да напредују западно од жељезничке пруге и Бирманског пута. То је напредовање особито дубоко у правцу сјеверно од Пегуа, где се очигледно неизбјежна опасност за енглеске трупе, поделом у двоје без могућности фронталног додира. Познати бирмански пут којим су Кинези добили јапански материјал од Енглеске потпуно је затворен.

Пад острва Јаве у јапанске руке при крају трећег мјесца рата нема само војничку важност него претставља једну историјску чињеницу, јер пад Батавије претставља пад једне историјске епохе, везане за капиталистичку буржоанију и претставља почетак једне нове цивилизације у којој творци није више богати трговац него војник двадесетог вијека.

Послије пада Батавије, односно Јаве Аустралија је отворена напад Јапанских трупа.

Н.

Дали ви можете имати милости за оваке нељуде, па макар вам га родила мајка, жена, сестра или стрица? — Свакако не, нико ко има човјечанских осјећања и ко се назива човјеком!! —

Па ипак, крв нам се леди у жилама и душа сагоријева пред догађајима који предстоје... Људи смо!... Нашим новонаформираним војним властима света је дужност да сачувају сваку кап крви, која се не мора просути. Сваку кућишу, сваку појату или колицу, — јер, то је наша злехуда имовина!... Нигде залогова хлеба, нигде капи водена сила... Нигде насиља, нигде шамара или опоре ријечи! Нигде ништа не узмите! Не изазовите уздаха а још мање суза... Доста је било! То је наш народ! Наш честити народ! — Заробљен, прегажен, поништен и обесчађен — дроструко!! Нека народ осјети да му долазе браћа, — заштита и спас!...

Станите високо изнад жгадије! Будите племенити и хладнокрвни.

Примите очински и братски забљугајући покаяника, — а кравцу руку сјечите без милости!...

J. J. J.

## У фронт против комуниста

Акција комуниста није оправдана ни са националне тачке гледишта.

Читава Црна Гора потреса се, ево већ осам мјесци. Послије толико проливене крви, опустошених њива, хиљада понаљених домова, насилног страдања нашега живља по збојговима у сњегним планинама, одвођења људи, жена и дјеце у ропство по логорима и тамницама Албаније, послје толико суза које браздују сва лица и дрхтају срца од неискazanог ужаса, — наша ужа Отаџбина тражи међусобног мира и разумног покрета. Хоће га, да будућа покољења буду спасена од ужаса садашњице, не Италијана, по домаћег непријатеља. Али мира нема! Вође комуниста тјерају до краја по немогуће: боље народ да пропадне него идеја класне борбе!

Данашњи Гувернер Н. Е. Ген. Пириџо Бриџи, ратник са Солунског фронта, носилац Бијелог Орла са чачевима, — зна да је Црна Гора земља мисије, колијевка српске слободе и есенција Југословенства. Судбина Црне Горе одлучиће се по свршетку рата, а дотле окупација без министара и без комесара. Његов гест нијесу схватили комунисти, као ни акт амнистije, којој је био циљ да стиша људе, да цијелу земљу умири и да поврати оне из ропства. Одили су та, јер комунисти траже нове крвоточе на неоправданим крви, на путу ка згради судбе црногорске коју они сами подижу као архитекти, по плану Енглева и Достоевског. Зли души.

Акција комуниста треба валиковати два момента. Први момент односи се на борбу против италијанске војске, који се датира од 13 јула прошле године. Други момент на рат противу свога властитог народа — оца, брата, сестре и мајке, — који почиње од дана амнистije. Дакле, комунисти ратују на два фронта: талијанском и црногорском. Оба се налазе на позорици трагичне и миле нам Отаџбине. У овоме чланку писаћемо само о фронту, који се води противу црногорскога народа од стране његове рођене дјеце — црногорских комуниста. На питање зашто су црногорски комунисти објавили рат својем народу, то је готово и немогуће одговорити, јер се ту губи логика здравог сазнања. Можда у овом питању о узроцима поменутога рата, боље би се снашла једна лекарска комисија састављена од специјалиста за психијатрију него ли ја у чланку. Па ипак, покушајемо да пронађемо његово поријекло. Усвојено је од Аристотела, доијене од Дарвина, да се један предмет најбоље разумије ако се посматра у његовом првом расту.

Покретачи силе у стварању садашњице јесу политички идеали. Они покрећу групе и појединце на акцију за бољу будућност. Социјализам Карла Маркса и ако је његова научна основа застарјела, упркос тога остаје као снажан израз социјалистичког идеала. У својим главним цртама он изра-

жава идеал данашњих социјалиста и обухвата три елемента: што има да се укине, како да се укине и шта да се успостави на мјесто тога.

Пријема тога комунистичког идеала у Црној Гори, од стране наших комуниста у два маха за вријеме Белведерског устанка и сада послје одбијања акта амнистije, јасно је показала да црногорски комунисти и поред "добре" намере за друштвеном реформом — ипак тај идеал погрешно спровode у живот. Ово због основног незнања како теорије, тако и практичних метода пријеме марксистичког учења. Његове вође су заборавили двије ствари: да је идеал резултат интелектуалног процеса и да је размишљање од важности у политичкој развиту. Иначе реформатори и поред добрих намера могу бити веома опасни по околину, грађанство и народ ако су необавијештени.

Црногорски комунисти свој револуционарни идеализам претворили су, према последњим догађајима, у револуционарни фанатизам, који ужива у клану ненаоружаног становништва, пљачки и палењу и који не признаје другога закона, осим својског нагона крвоточења.

У таквом, код партизана рат је једини морски комунисти, који вође не сталли су осјећања о томе како народну под окупаторској тако и марксистичке школе. У социјологији такво се стање зове: бијег од стварности, бијег од живота, због дезорганизације личности, а у медицини оне зове параноју или шапија. Неколико примјера доказује ову нашу тезу.

Из историје Европске социјалне демократије знамо да се социјална револуција никада не дјече под окупацијом јакога непријатеља, већ напратом у периоду када држава није у ратном стану. Сам Лењин, силом свога ауторитета, спријечио је револуцију на Украјини послје Брест-Литовског мира, да би сачувао народ од репресалија окупатора. Међутим, црногорски комунисти подижу устанак под окупацијом италијанске империјалне силе, који у осталом нијесу ни завојевачи, но хумани наши пријатељи. Тај устанак није био умјестан и због тога што смо економски зависни од Италије послје капитулације, јер смо отсјечени за увоз добара од свих извора са стране за исхрану.

На другом примјеру, социјализам и народности, још јаче се испољава раздвајање личности код црногорских комуниста између њихове акције са једне стране и политике марксизма и Сојетске Уније са друге стране. Познато је да Црна Гора као некапиталистичка земља нема своје класне подвојености. Стојећи на темељу учења Маркса о класима, треба признати за ознаку једног класног сложеног друштва, наличност дубоке и неулаживе супротности економских интереса различитих

друштвених група. Међутим, и ако код нас нема тога економског антагонизма, јер смо сви једнаки у сиромаштву, црногорски комунисти, у своме слепој болесној фантазије, подијелили су свој народ на комунисте и некомунисте, а последњим као националистима, а који су у огромној већини према првим, објавили су рат до истребљења. Премда, напротив добро се зна да је класна свијест код марксизма у складу са зајактвима националног осјећаја. У 1914 година Британске, француске, руске на челу са Плехановим и Њемачке с Либхнеком, социјалистичке странке, стила је на страну својих националних држава. Сојетска Унија, спојила је разне народности у федерацију на бази потпуног признавања национализма. Тамо је искључено изазивање комуниста противу националиста. То је само специјалитет црногорских квази комуниста! Код цивилизованих народа пролетаријат гради и свој национализам и свој интернационализам на социјалистичкој основи. Последњина оваког марксистичког става у националним питањима није одрицање национализма и националности, као код црногорских назови комуниста, него апел на радничку класу да прегизме уједна у стварању социјалистичке нације и њене обране. Оваког становишта у националном питању заступа и познати српскијански комуниста проф. Силија Марковић у својој књизи "Национално питање."

Повлачећи разлику у спровођењу метода за реализацију социјалистичкога друштвеног уређења између праксе црногорских комуниста и марксизма, наплатимо да се они апсолутно не слажу у погледу става о револуцији. Док су Маркс (1872), Енгле (1890), Кауцки, Бернштајн, Плеханов и многи други за мирно извођење социјалистичке социјалне револуције, без насиља или проливања крви, дотле су црногорски комунисти за крвоточну акцију која је земљу баила у анархију и пакао. Једном приликом и сам Лењин директно је тврдио, да револуција није нужност за прелазење једнога облика друштвенога живота у други.

Даље, наплатимо на велику разност става у моралном и интелектуалном погледу код црногорских комуниста и оних са стране. Док су у Европи револуционарне покрете изводили људи високе и научне интелигенције, дотле код нас на челу комунистичке акције стоје разни промашени тимнајски професори без стеченог репутације, неврхуни студенти, негирећи баши и људи са основном школом. Услед наметљивог нагона у проливању крви, они су дошли у опрек у пролетерском етиком, која је по тврђењу Лениначарског, свечовчанска и преноси се и на интересе ширега друштва. "Морално осјећање вели он, то најважније, то најгранице, највише својство људске душе, није ни-

(Наставак са 3-ће стране)

шта друго до високо развијени нагон за одржање живота“.

Најзад, комунистичка акција није ослободилачки покрет, јер има у себи карактер противу народни и тим самим губи сваки смисао и свој циљ.

Из горњег се види, да је акција комуниста и њихових вођа у Црној Гори резултат једног напрета болесног идеализма. Бјег од стварности. Криза културе, гдје се оскудица дисциплине замијује револуционарним фанатизмом. Идемо реформаторе покренуте личности, чију разуздану машту, пустош и бијес негације крвавог преображаја свијета. Сам алогичан, за њих није више лудило, него здрави смисао, дужност и племенит протест. То нијесу апостоли социјализма, већ творци бјесовске шгаљевштине.

Шекспир у Хамлету каже: „У великом свијету лудило немије слободно да шета“. Крвава идеја комуниста покрише мртвачки покровом нашу Црну Гору. Смјемо ли дозволити да људи, лишени сажалења на правди, узбуђења ка љубави, морала, филозофије и политике да и даље гурају у пропаст нашу Отаџбину. Како они имају право да смрћу кажњавају стотине невиних људи?

Националисти! Станимо у чврст аид пред тим привиђењем што јури као без главе, зарад свог сопственог спаса. Отргнимо Црну Гору из чељусту унутрашњих непријатеља и повратимо јој мир и поредак.

Црногорци то траже! Црногорци то хоће!

Др. Хајдук Вељковић

## Бајо Станишићу

Скоко Бајо са тридесет стотина  
Кад истријебиш губу из торње  
Мријет нећеш док је Црне Горе.

Ово ти поручује јадан несрећан и тужан отац, чији заветни и прелепни сјај са хладним другим, за кога сам се утрпало и на зли епоп ту извоје оцирк и усправио не само себе и мене, него и са небесне и поштене првороге — највише га разгубило мислио.

Удри Бајо твој мучала и од прага не остави трага.

## НАШИ ПОКОЈНИЦИ

Од крваве комунистичке руке погинули су:  
Шест људи и четири жене у селу Дабуру.

Двадесет четири човјека у селу Подграбу од Невесине 6-11 о. г.

Саво Јововић, учитељ, Бјелопавлић;  
264 побијених у Колашину и бачених у рупу, на којој стоји табла са натписом „псеће гробље“.

Ђуро Зекон Јововић, Бјелопавлић;  
Ђуро Ђуков Јововић, Бјелопавлић;  
Шћепан Ђуков Јововић, Бјелопавлић;  
Токо Ђуков Јововић, Бјелопавлић;  
Жена Николина и жена Токоса Јововић.

Стеван Беччи, пензионер, Голубовић;  
Вело Радовић, претседник општине Горњо-зетске;

Нешо Радовић, претседник, Махала—Зета;

Јован Улама, Сотонић;  
Томо Гажевић, полиц, писар, Сотонић;

Михаило Савовић, пошт. чиновник, Подгорица;

Никола Перовић, официр Ново Село; његова жена, два мала сина и снаха са четворо деце;

Илија Б. Реитар, посједник, Ново Село;

Миладин Ђурановић, учитељ и његов брат, Вражетић;  
Милош Павићевић, претседник општине, Павковић.

(Наставак се)

# Демократија и комунизам

У својој програмској борби комунизам је као противника имао пред собом демократију, као буржојско-либералстички систем владавине. Зато је он и објавио њом — демократији рат и ступио с њом у отворену борбу. Демократија, као већ дотрајали систем, тешко се могла с њим борити и на крају је онапосластички неми опстанак. Та опасност је нарочито била очигледна послједице Светског рата и комунистичке револуције у Русији. Тада је већ било јасно, да је демократски бедем врло слаба брана, рушљачком и подмуклом наратују комунизма.

Послједице Светског рата, као што је познато, комунизам, односно марксизам је почео да се гњизиди у појединим државама Европе. Благодарећи парламентарно-демократском облику владавине код многих народа нашло се погодно поље за ширење комунизма. Људи су се током рата доста измјенили и постали осјетљивији, са више срибе а мање нерава, па их је било лакше завести, него прије рата. Пропалагатори комунизма знади су искористити све, не бирајући средства, да до циља дођу. У то ми је на располагању стајало огромно јеврејски капитал, стављен у службу пропаганди у разним правцима.

Осјетљиви разорно дјество које комунизам собом носи и пријети да поруши све етичке и културне тековине хришћанске Европе, а затим имајући пред собом и резултате руске револуције, поједини народи се бузе. Као да визионарски осјећају не само опасност од овог чудовишта; него и пут и начин преко којих ова опасност у здравни народни организам улази. То је био узрок да се расчисти са демократијом и њеним парламентарним обликом владавине, чиме се слаби и изнемогли снагама вјешто служаче комунистичка пропаганди.

По угледу на те народе покрену се скоро у свим европским државама слике акције, те (иступи) отворено против комунизма и демократије као његовог најближег савезника. Али овај покрет није био једнак, неупоредив је са да добу до надража. Демократија након на издаска још не испусти своју власт, а комунизам видиш њену немоћ и скору смрт, а да једина опасност за комунизам долази од младих и пуних животне снаге покрета, мијења своју тактику. Комунисти дакле, сад ступају у савез са демократским странкама, само да спрече јачање десничарских-фашистичких покрета. Ова тактика је нарочито отпочела послједице комунистичког конгреса у Москви 1935 година, када је један од првака комунизма рекао, да у свим државама треба да се понови случај Керенског тј. као што је комунизам у Русији дошао до власти преко демократског либерализма Керенског, тако треба да се догоди и у другим државама. Само преко демократије адекватан приликом може се доћи до остварења комунизма. Од тада комунисти се рећи, а дигра спрега комунизма и демократије или у најмању руку међусобно толерирање.

Као први резултат те сарадње било је оснивање та „народних фронтова“. Такав покрет под називом „влада народног фронта“ успијева да у Француској дође на управу земље под приређењем француским грађанином францем Леоном Блузом. То је био најважнији моменат у историји Француске, јер ова влада је систематски разрила земљу, ослабила снаге и изгубила оријентацију за стварно предвиђање догађаја. Народно-фронтовска идеологија дошла је једно вријеме до надража и у Шпанији. Али се тамо у посљедњем моменту када је већ комунизам био на прагу, одлучиош шпански народ под вођством генерала Франка стага на пут комунизма у Шпаније. Овај покушај комунизма у Шпаније, познато је, колико је жртва коштао шпански народ.

Покушаји комунистичке народно-фронтовске политике јављали су се

и у другим државама. Таки покушаји јавили су се једно вријеме и у Југославији. Но и ако није „народни фронт“ успио свуда да уграби власт држави, он ју је грабио на другој страни. Ступивши у савез са опозиционим странкама, комунизам је себе довољно камуфлирао опозиционерством, те отуда напаста неба, значајно је напаст читаву опозицију. Политичке групације које су с њим сарађивале биле су, да тако речемо, са више поштења а мање интелгенције. Ове групације служиле су комунизму само као позиција, иза које је он роварио, увлачио се свуда и постепено освајао јавно мњење, вјешто искоришћавајући сваки крупни догађај. Политички покрети који указују на опасност која пријети народима и државама од комунизма остају код многих „глас вапијућег у пустини“. Са својом досљедном безочношћу комунизам у доста случајева успијева да компромитије све што се противи његовом раду. У тој својој борби он не бира средства.

Није само комунизам успио да се у многим земљама увлачи и ровари у политичком животу, него и у културном. У овоме му помаже највише јеврејски капитализам. Тако се оснивају књижевско-издавачка предузећа, гдје се само штампају књиге марксистичке садржине; затим покрету се листови и часописи и растурају у народ; оснивају се народни универзитети и тамо се одржавају предавања у духу идеологије комунизма; оснивају се и друга друштва са разним јавним циљевима, али у свим се стоје сва у вецу и циљу комунизма, који зна да са свом снагом и приликом тамо путем слатког пропаганде, овисхноскоу омада, долази до циља, продирије и у село аат да се обави по мило увлачи у сва нашлајско култура друштва и тамо ствара своје појединце.

Владање и мијењање на управу земље немоћне да се одупру, или у више случајева немарне, завлаче главу у пијесак да не предвиди шта се ради. А у овим случајевима неспособне да предвиде ток догађаја и вријеме у коме живе.

Тако и демократија дослужила као слијепо средство за акцију комунизма код појединих народа. Тј народи заданени, ошамућени по моговиња, у данашњим крупним догађајима никакмо не могу наћи свој национални пут који им је природно постојао, него се духовно раслабише под утицајем бјелосјетске јеврејске пропаганде, која је код њих убијала вјеру, националност, породицу и традицију.... В.

## † Михаило Савовић

Крвава комунистичка рука угасила је, поред многих других, још један млад, нежан и честит живот. Убили су Михаила Савовића, сарженог правника испод Црвене Стјение код Љешкопоља, — иначе поштанског чиновника у Подгорици.

Поколки су невини кра једног добродушног патриоте, добродушног Србина, учтивог и честитог друга и пријатеља срца, баш у часу када је ишао да посјети своје родитеље.

Угасили су живот једног младјача чији сваки корак и свака ријеч бјежу одмјерени, тихи, меки, а топле очне пуне повјерења и љубави. Убили су једног младјача који, по свом карактеру и својој култури није могао ни мрвати поганцима.

Михаилу Савовићу нека Бог даде рајско насеље. Његовим учивјеним родитељима утеху, — а на нас је да потражимо, и сласкоко најбоље, његове и опште народне крвине. А.

## АФОРИЗМИ

Лијено је што имаш ордење, да није лијено што си за не мислиш.

Тешко ли је кад у заход сунце огрије (подгорица).

## БОРА ОДЖИ!

Велики јавни збор одржан 9 о. мј. на Цетињу означено је пољану тачку црногорског националистичког покрета и најавио земљи и народу нову еру мира, реда, рада и слободе. До данас, током којег низа дугих тмурних дана и ноћи, Црногорци су пасивно подносили грозоте пованте групе, којој ништа није преостало да да оскрнављује нијесу, па чак ни своје сопствено име, породице и увјерења. Они су и властите погледе внали да газе оном истом вјештином, којом су их дан прије проповиједали или крвничним пријетњама наметали раворузаном појединцу.

Свишњено је продирати у срж ове недржаве социјалне појаве, кад се на народном обору црногорског патриотизма, помолно ружичастим трачак народног препорода, који је напokon, по трновитој стази, довео најбољи од оних — поносног народа до логичног убијења, да је земљи, наине, неопходно потребан конструктивни мир и ред, да би се бар доведе и тим прије опоравила од тешких преживјелих удараца немоћне судбине.

Тај тримизам трачак источног неба продире, као мелем, у разјарене и разочаране духове, соколих ил, опоравља и тјера, као ијетар жаглу, тешки тајанствени терет што нас све притиска и који је бесмислено спутао сваку социјалну дјелатност, претварајући тико али постојао живототрне појединачна у тешко и несносно испаштене смртних трјехова, које нијесмо почили. Осјећај тростности, сјете, неразумијевања и непоштерења обузе нас је и свака ријеч, сваки додир, свака услуга и свака ма и најнајнижија међусобна услуга или помоћ нагледа још и данас и нама истима — да не знамо ни сами зашто — као тајанствени прекршај пут прекора за којег можемо бити позвати чак и на одговорност. Атмосфера око нас нагледала је и у сучанин данима, мутном и несносно и нијесмо били толико јакни ни да се заштитом за повод, узрок или последице. Живјели смо као аутоматски штећени и стојички поднајашући мистеријозну казну коју ни мислима нијесмо извајали.

Русова изрека: „home homini lupus“ можда нигда у историји није имала овако јерну апликацију. Сви смо били непријатељи и ја што пишем и ви што читате, само заједничког немома и нијесмо имали никак ништа више од најпоштоване на улици. Ни социјалну углавност нијесмо сачували. Није било дозвољено... Чудна и несхватљива потиштеност спутавала је и такве искаве поштовања, као у себи нијесмо налазили за њих логичног оправдања за некоректни поступак. Оправдање нико није ни тражио. Влада није било времена... Требао се пренути, пробудити, реагирати. Али нешто је фалило... Оно нешто што смо бољом помоћу нашли и што немо више изгубити, јер смо кроз неужно и тешко испаштене увидјели колико је устину влатна слобода, постоје које човек може да своје осјећање испољава, да своја гледишта наложи, да своје социјалне потребе тражи и задовоља.

Ново сунце што се са истока по маља носи, у својим зарућелим, традици, заслужено прољеће Црној Гори и свима што овај народ и ову земљу истински и братски воле.

Б.

## Припадници разговора народа Црногорског

Пред кафеом, уз чашу селванске воде, разговоре даде виша ордења чиновника. Служиоци су гости који сједи са сусједима столуца.

Обраћајући се више слушаоцима него свом столу другу, један од дојавиоших чиновника нагласи: „Слушајте Црногорци, нама да ли би се народ од нас могао отуђити“.

Други не, одобравајући, зачавше могодице: „Ја за знање, а зашто он друго“.

Један од добродушних слушаоца добијаче: „Благо га нама, јер да нас плавају за незнање, нама да ли би се народ од нас могао отуђити“.





## ЛЕКЦИЈЕ ИЗ ИТАЛИЈАНСКОГ ЈЕЗИКА

## Ријечи:

Il quadro — слика у бојама; il ritratto — слика; il monaca — монах; la vassa — крава; la stanza, la camera — соба; la stufa — пећ; la finestra — прозор; il clima — клима; il soldato — војник; il palazzo — дворца; la barca — чамац; la chiesa — црква; la società — друштво; ogni — сваки; facile — лак; difficile — тежак; dolce — слатка; тих; povero — сиромаш; biјedан; antico — стар; molto — много; poco — мало; che или che, cosa — шта; lo scolaro — ученик; l'austriaco — Аустријанац; la casetta — кућица; il lago — језеро; ricco — богат; lungo — дугачак; comprato — купно; venduto — продао; più — више; bene — добро, lijepo.

Io avevo — ја имах; tu avevi — ти имах; esso, essa, aveva — он, она, имах; Noi avevamo — ми имах; voi avevate — ви имах; essi, esse, avevano — они, оне, имаху.

## Задатак 5

Gli antichi Romani avevano molti dei. I re hanno ministri, ufficiali e soldati. I papi avevano molte città e molti palazzi. Io ho tre buoni amici: due tedeschi e un italiano. Mia sorella ha cinque amiche: tre tedesche e due austriache. Il poeta ha venduto bene le sue poesie e ha comperato una bella casetta. Il contadino aveva venduto due buoi, tre vacche e un cane. Avevate voi le uova o le frutta? Noi avevamo le frutta. Gli scolari avevano un tema facile. Quante camere avevi tu? Io avevo cinque camere. Ogni stanza aveva la sua stufa. Il clima d'Italia è dolce. Le città antiche sono interessanti; esse hanno strade lunghe, ma non larghe. Tu hai molti amici ricchi, lo ho pochi amici, ma sono molto fedeli.

## Задатак 6

Ја бијаш видно (io avevo visto) пет црква и два дворца. Ми бијасмо видели три краља и четири појводе. Ево слика монаха. Ево слика краља. Ми имахмо четири собе; свака соба имахше двоје врата и три прозора. Имахсте ли тежак задатак? Не, ми имахмо два лака задатка. Шта бијашу продали сељаци? Волора, крава и свиња. Њемачке су вароши лијепе и интересанте. Јеси ли видно италијанска језера? Да, ми смо видели два италијанска језера, она су врло лијепе. Ђуди имају двије руке и двије ноге. Свака рука има 5 прстију.

## Деклинација:

Номинатив и акузатив су увијек једнаки:

Генитив се гради помоћу предлога „di“, који се ставља испред номинатива, претпалајући се са члановима овако:

Од di the postaje dei; од di the postaje dello; од di the postaje della; од di the postaje dei (de); од di the postaje degli; од di the postaje delle.

## Примјери:

Del padre — оца; dello scolaro — ученика; della città — вароши; dei palazzi — дворова; degli spreschi — огледала; delle occhio — гусака.

„Di“ се обично апострофира кад дође испред неодређених чланова: „un“, „una“, „uno“ и. пр.

„D'un padre — једног (неког) оца; d'una madre — једне (неке) матере; d'uno scolaro — једног (неког) ученика.

„Di“ се употребљава такође за грађење генитива од показних замјеница questo, questa — овај, ова; quello-a, онај-a, и. пр.

Di questo palazzo — овог дворца; di quella regina — оне краљице.

## Ријечи:

Il sole — сунце; la luna — мјесец; l'imagine — слика; la divinità — божанство; la lingua — језик; la stella — звијезда; l'estate — лето; l'opera — дијело, опера; il sorriso — осмјех; il custode — чувар; la musica — музика;

il sentimento — осјећај; stupendo — задивљавајућ; il vicino — сусјед; la vicina — сусјетка; l'uccello — птица; la foglia — лист на дрвету; il foglio — лист у књизи; la pianta — биљка; l'albero — дрво (што расте); il figlio — син; la figlia — кћер; il corpo — тијело; il creatore — творца; il cortile — двориште; il cappello — шешир; vestito — обућ; chi? — ко?; qui — овдје; di chi? — чији је? di chi sono? — чији су? un negoziante di Berlino — један трговац из Берлина; alla moda di Parigi — по (паришкој) моди; io sono — ја сам; tu sei — ти си; egli è — он је; noi siamo — ми смо; voi siete — ви сте; essi sono — они су.

## Задатак 7

Il sole è l'immagine della divinità. La musica è la lingua del sentimento. La rosa è la stella del giardino, la regina dell'estate, il sorriso della natura. Ho visto la casa del signor Verdi. Ho visto il giardino della signora Bianchi? No, ho veduto il giardino e il cortile del vicino. Di chi è questo quadro? È della signorina Rossi. Di chi sono questi uccelli? Sono del nostro servo. Dove è (Dov'è) la figlia del maestro? È qui. Dove sono i figli della vicina? Sono là. Chi sono queste signore? Sono le mogli di questi signori. E queste due ragazze? Sono le figlie del vicentino. Le foglie di quella pianta sono belle. Le finestre delle nostre stanze sono grandi. Chi è qui? Un signore tedesco. Il corpo dell'uomo è una delle più stupende opere del creatore. Di chi sono questi libri? Sono i libri dei maestri, delle maestre e degli scolari.

## Задатак 8

Ја имах учитељеве књиге. Ко је овај господи? Он је један трговац из Берлина; он је отац овога дјечака. Гдје је сусјетница кћер (превести: кћер сусјетке)? Она је овдје. Дворови папе и краља су стари. Чију је овај врт? Њан татко припада. Чие су оне куће? One су нашег брата од тетке. Ја сам видно дјечу (и кћер) овог господина. Ми смо једнако видели господина Косца. Лице овог дјечака је лепо и младо. Гдје је брат господина Бијанчи? Гдје су сестре господина Верди? Дворишта ових дворова су велика. Шешири оне госпоње су лијепи. Наша је сестра од тетке обучена по париској моди. Пас је пријатељ чојевока и кућни чувар (преведи: пријатељ чојека и чувар куће).

## Народно позориште „Зетски дом“

Довијекло да је италијанска управа одлучила да се изврши реконструкција позоришне зграде „Зетски дом“, тако да ће се издржавати сви захтјеви модерног позоришта. И овај случај је још један видљив доказ особите пажње коју италијанска управа, поновско Његова Екселенција Гувернер Црне Горе А. Марио Барлоу, укажују Црној Гори.

У петак 13. о. мј. чланови позоришта по утврђеном програму пренијели су путем „Радио Цетина“ и чиницу својих добротих комедија „Сунчано сине“.

У недељу 15. марта т. г. приказале се мелодрама „Алша“ од С. Ђорђевића, у режији Д. Поповића. У изумљен броју довијекло приказ з интерпретација.

Као надује представе очекујемо „Болноне“ и мелодраму „Мајина благослов“.

## КОКОТ БУНИШТАР

Чувени Кокот, сав буншта Милуа Михаила Панићев, кога је блажевопокојени краљ Никола I подарио својом добротом од метара до чиновника, а који је за завхвалности изрицао бројне гласове против свој добротора и своје донаје, вјерно је окартирски сликовима Новине Мелхија: „Милуа Пикашву Шлабугозаку“.

То си залах гроба и хиљена злоба, и кашика гада саваке нечистоте

Не стиди се никак да се осрамотиш, зато теби Господ веда да се котиш.

Де од нашег скота не остаје ништа, да се не отрује црногорово алеме“.

## ПОСЉЕДЊЕ ВИЈЕСТИ

## Са разних бојишта

## Источни фронт

Совјетски упорни напади на линије које су њемачке јединице претходно одбавале, нијесу довели никаквог позитивног резултата. Али ако пажљиво саберемо у километре пут што енглеши и совјетске радио станице наговјештавају да су црвене трупе превалие, продорле и заоспеле, морале би се већ сада налазити бар на Пиринејима, а у Берлину би срп и чекић морао да се већ неколико мјесеци весело вије на разним торњевима. У суштини оне су још ту, гдје су се њемци зауставили и узалудно нападају тражећи излаза из ситуације која им је наметнута силом јачега и која им пријети, чим то поднеће буде дозвољено, да поново виде у покрету огромни њемачки ратни механизми, којем нема пара на већини кугли и којем нико још није успио да се супростави. Ових последњих дана Совјети су изгубили 52 авиона и много разлог ратног материјала.

## Судбина Аустралије

Аустралија не доживиће судбину Холандске Индије — изјавио је орган информативне службе јапанског кабинета. Тај функционер је истакао да ће Аустралија мога да избјегне погуба, ако прихвати пут, који је указао Министар претсједник Тоју у свом говору од 21. јануара, то јест извести намери аустралијских сепаратиста, који желе да се одијеле од Енглеши и да сарађују са својим природним сједињавицима међусобно савршено пријатељски.

## Државна власт

У вјештачком посвештенство Министарства изборно-приморског Господина Јурија Марта ове године прије и после подне посјетио је кухињу старца на Цетину, у којој доживљају топлу храну данје стотине старих њемачких сиромаша. Том приликом је Марта свима крстиће и рекао им да треба сви да смо задовољни Његовом Екселенцијом. Јапанци су се једнако понашали према Губернеру Црне Горе на Његовог брјага и помоћи коју укажује сиромасима.

Од 15. марта (н. кален.) у манастирској цркви на Цетину јутрења ће сваког дана почињати у 7.30, а вечерња у 5.30.

## Двије наредбе Гувернерства

Ових дана издате су двије Наредбе од стране Гувернерства за Црну Гору.

Наредба број 246 говори о регулисању сабирања уштебених и кредитних послована у било којој форми код свих новчаних завода који се баве кредитним пословима или развијају у општој банкарској дјелатности у сврху нормалног развијања те предрица за неизвршење исте у казну од 50.000 лира.

Наредба број 247 позива се на именовање Инспектора Банке Италије Др. Гира Де Мартини за шефа Банкарског Инспектората.

У сриједу — 11. о. мј. одржан је у Католичкој цркви помен блаженопочившем Грофу од Аосте, који је 3. о. м. умро у заробљеништву у Наиробију (Кенија), гдје је био и законан.

Помену је присуствовао госп. Гувернер са генералштабним кабинетом, госп. генерал Педрозини, командант цетинске дивизије и друга војна и цивилна лица, на чему су новим шефом цивилне управе Гувернерства за Црну Гору госп. Др. Маријан де Стефано и војвода Иво Ралонић, предсједник цетинске општине.

Исти обреди одржани су и у другим крајевима Црне Горе, а на нарочито свечан начин у Подгорици, гдје је присуствовао Екселенција генерал Ментасти са војним и цивилним особљем.

## Либанска опашања

Ратна дјелатност у тој сектору није нарочито жива. Мање јединице се сукобљују али одлучних акција нема. Енглешка команда, последице неуспјешне офанзиве, не намјерава сигурно да се поново наложи новом неуспјеху. Осовинска авионска дјелатност постојано разара лука и обала постројена, контролирајући сваки покрет непријатеља, који је и у последња 3 дана изгубио осјетљив број својих авиона.

Што у борби а што на земљи у разним ваздушним борбама и нападима Енглези су изгубили 39 авиона.

## Питање Палестине

У дискусији која се развила у Палатини Општина о пољажима Палестине, још једном је дошло до институција енглеског јерусалимског и анти-аравског става. Један либералистички посланик захтијева од владе да измијени своју политику, те је на крају почео оплакивати судбину оних 700 румунских Јевреја, који су се налазили на пароброду „Струма“, јер је заправо потапање тога брода било дјело једне совјетске подморнице. Јевреји — рекао је посланик — заслужни су сваке помоћи и сарадње. Послије тога је потписар Колонија одржао говор, у којему је истакао да ће се ускоро дискутовати о питању образована једне јеврејске војске. Одговорнајући на критику једнога лауреиста, у вези са антисемитском политиком, које су развиле палестинске власти, изјавио је Потсекретар да је она несправна. Није могуће правити разлике између политике палестинске управе и политике владе Његовог Британског Величанства. Високи Комесар не ради ништа друго, него примјењује само политику британске владе. Потсекретар је затим додао да је рат ушао у критичнију фазу, и наглашавајући опасност снажнога напада на Средњи Исток, изјавио је да су Енглеској потребни како Арабљани, тако и Јевреји. Тако исто били смо и ми потребни Енглеској влади и зато смо доживјели све ово што незаслужено преживљавамо.

## КРАТКЕ ВИЈЕСТИ

## ИЗ ИНОСТРАНСТВА

— Министарство морарице Сједињених Држава је објавио да је један северноафрикански брод изгубио 6.700 тона торпедних и ватрових бомби.

— Јапански успјех на Јави и Јапанац искрцавања на Новој Гвинеји повећали су таласе панике, који су се отворе највећом крајевима појану у Аустралији. Аустралијски министар одбране је изјавио да се Аустралија налази уочи најтежачијег часа у својој историји.

— Једна вијест из енглеског извора јавља да је данас извршен коњи ваздушни напад на Порт Морсби на Новој Гвинеји.

## ПАЖЊА

## свима заинтересованим

Сваки честити грађанин и национални патриота, дужан је пријавити најближим властима све оно што би могло тигирати јавни мир и поредак и све оно што доводи у питање личну сигурност грађанина или војних власти.

Међутим, код нас су на дневном реду немале појаве, које хуле нашег угледа и иду на уштрб наше части као целине. — Појединачно, на мржње или пакости, на личних рачуна или нечасних побуда, у неком случају клевету које надлежних власти мирне и честите грађане. Са тим доводе у заблуду италијанске војне власти, а у питању опстанак и мир честитих грађана.

Скренемо пажњу дотичним клеветницима, да ћемо наћи начин за тешку одмазду у сваком појединачном случају који се од данас догоди.

Штампарија „Обод“ — Цетине